

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Historia narodów ZSRR w latach 1917-1991

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Wschodoznawstwo		Cykl dydaktyczny 2023/24
Specjalność -		Kod zajęć 18WZNS.14K.12930.23
Jednostka organizacyjna Wydział Historii		Języki wykładowe polski
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe
Profil studiów profil ogólnoakademicki		
Koordynator zajęć	Bartłomiej Garczyk	
Prowadzący zajęcia	Bartłomiej Garczyk	
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	zapoznanie studentów z periodyzacją i węzłowymi zagadnieniami historii Związku Radzieckiego aż do powstania Federacji Rosyjskiej (1917-1991)
C2	przedstawienie studentom najważniejszych wydarzeń społecznych, gospodarczych i kulturalnych, a także w ogólnym zarysie tła międzynarodowego i polityki zagranicznej Rosji i Związku Radzieckiego w okresie 1917-1991

Wymagania wstępne

Brak.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wybrane zagadnienia z zakresu historii Związku Radzieckiego w okresie od przewrotu bolszewickiego do jego rozpadu w 1991 r.	WZN_K1_W01	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
W2	zna i rozumie znaczenie istnienia imperium ZSRR na obszarze Europy Wschodniej i Azji dla dziejów tego obszaru w XX wieku oraz dla kształtowania nowoczesnych narodów i państw	WZN_K1_W06	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi postawić właściwe pytania w zakresie istotnych zagadnień dotyczących Związku Radzieckiego, wskazać na najważniejsze źródła i literaturę oraz zaplanować przedstawienie ich w formie referatu lub prezentacji	WZN_K1_U01, WZN_K1_U07, WZN_K1_U08	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i samodzielnego planowania uczenia się	WZN_K1_K01, WZN_K1_K02	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Rok 1917 w Imperium Rosyjskim • Rewolucja lutowa i obalenie caratu • Dwuwładza - działalność Rządu Tymczasowego i Rady Delegatów Robotniczych i Żołnierskich • Rewolucja październikowa czy przewrót bolszewicki? • Rozpad Rosji carskiej i dążenia niepodległościowe oraz budowa państw narodowych w Europie Wschodniej - Finlandia, Litwa, Łotwa, Estonia, Polska	W1, W2	Wykład, Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
2.	Pierwsze lata władzy radzieckiej / Україна у 1920-ті роки • powstanie Rady Komisarzy Ludowych • pierwsze dekrety • CZEKA • wojna domowa • komunizm wojenny/komunizm/marksizm • NEP • 1922: powstanie ZSRR – radziecki federalizm • radziecka polityka narodowościowa lat 20. i 30. • polityka zagraniczna Rosji Radzieckiej • konstytucje radzieckie • Lenin a kultura • bolszewicy wobec religii • śmierć Lenina	W1, U1	Wykład, Ćwiczenia
3.	Stalinizm – wielki eksperyment/Сталінська модернізація й Україна. • walka o władzę po śmierci Lenina • kolektywizacja i industrializacja • wielki głód na Ukrainie • czystki i terror • gułag	U1	Wykład, Ćwiczenia
4.	Wielka Wojna Ojczyźniana – ZSRR w II wojnie światowej / Україна на етапі Другої світової війни (Західноукраїнські землі у міжвоєнний період; Початок Німецько-радянської війни. Нацистський окупаційний режим і Рух Опору на окупованих землях) • 17 września 1939, Blitzkrieg; • oblężenie Leningradu • obrona Moskwy • znaczenie Stalingradu i operacji kurskiej • Wielka Wojna Ojczyźniana w optyce społeczeństwa radzieckiego • zwycięska koalicja antyfaszystowska – Teheran, Jałta, Poczdam	U1	Wykład, Ćwiczenia
5.	Powojenna polityka ZSRR – Rządy Nikity Chruszczowa • śmierć Stalina • XX Zjazd KPZR i jego następstwa • odwilż i destalinizacja • reformy	U1, K1	Wykład, Ćwiczenia
6.	„Epoka zastoju” – Leonid Breżniew i jego następcy • realny socjalizm i epoka zastoju – na drodze ku stagnacji i zapaści; era „gerontokracji”; reformy • homo sovieticus • ruch dysydencki • okres rządów Jurija Andropowa i Konstantina Czernienki	U1	Wykład, Ćwiczenia
7.	Zimna wojna i okres detente • polityka zagraniczna ZSRR po II wojnie światowej • polityka „odprężenia” – Helsinki i Akt Końcowy KBWE • „Doktryna Breżniewa”	W1	Wykład, Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
8.	Michaił Gorbaczow i upadek ZSRR • Gorbaczow – nowy typ lidera • kryzys gospodarczy i społeczny • demokratyzacja ZSRR – pierestrojka, głośność, uskórienie • „Gorbimania” i świat zachodni • Jesień ludów – aspiracje niepodległościowe narodów nierosyjskich, ruchy na rzecz przebudowy, problem suwerenności republik związkowych, Zjazd Deputowanych Ludowych • kryzys władz centralnych, nowy układ związkowy 1990-1991, pucz Giennadija Janajewa, delegalizacja KPZR • rozpad ZSRR: Borys Jelcyn i powstanie FR	K1	Wykład, Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład problemowy, Demonstracje dźwiękowe i/lub video
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Demonstracje dźwiękowe i/lub video

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Zdanie egzaminu ustnego. Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 90% dobry plus (+db; 4,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 80% dobry (db; 4,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 60% dostateczny (dst; 3,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0): brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.
Ćwiczenia	Zaliczenie kolokwium. Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 90% dobry plus (+db; 4,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 80% dobry (db; 4,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 60% dostateczny (dst; 3,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0): brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

Literatura

Obowiązkowa

1. Bazyłow L., Wieczorkiewicz P., Historia Rosji, Wrocław 2005.
2. Heller M., Niekritz A., Utopia u władzy. Historia Związku Sowieckiego, t. 1-2; tłum. A. Mietkowski (różne daty wydania).
3. Malia M., Sowiecka tragedia. Historia komunistycznego imperium rosyjskiego 1917–1991, tłum. M. Hułas, Warszawa 1998.
4. Marples D.R., Historia ZSRR od rewolucji do rozpadu, tłum. I. Scharoch, Wrocław 2006.
5. Pichoj R.G., Historia władzy w Związku Radzieckim 1945–1991, Warszawa 2011.
6. Smaga J., Narodziny i upadek imperium. ZSRR 1917–1991, Kraków 1992.
7. Smoleń M., Stracone Dekady. Historia ZSRR 1917–1991, Warszawa 1994.
8. O kulcie jednostki i jego następstwach. Referat I Sekretarza KC KPZR tow. N.S. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR 25 lutego 1956 r., Warszawa 1956.
9. Іваненко В. В., Голуб А. І., Шевченко А. Ю. Історія Радянської держави (1917–1991 рр.): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2007
10. Калініченко В. В., Рибалка І. К. Історія України. Ч. 3. 1917–2003 рр.: підруч. для іст. ф-тів вищих навч. закл. Харків: ХНУ, 2004
11. Сливка Ю. Ю. Політична історія України XIX – початку XXI ст. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2015

Dodatkowa

1. Applebaum A., Gułag, tłum. J. Urbański, Warszawa 2005.
2. Conquest R., Wielki terror, tłum. R. Brzeski, Warszawa 1997.
3. Figes O., Szepty. Życie w stalinowskiej Rosji, tłum. W. Jeżewski, Warszawa 2008.
4. Gorbaczow M., Przebudowa i nowe myślenie, tłum. A. Kurkus, Warszawa 1988.
5. Heller M., Siódmy sekretarz. Blaski i nędza Michaiła Gorbaczowa, Lublin 1993.
6. Malendowski W., Zimna wojna. Sprzeczności, konflikty i punkty kulminacyjne w radziecko-amerykańskiej rywalizacji, Poznań 1994.
7. Miedwiediew R., Chruszczow. Biografia polityczna, tłum. W. Zagórska, Warszawa 1990.
8. Miedwiediew R., Ludzie Stalina, tłum. T. Kaczmarek, Warszawa 1989.
9. Pipes R., Rosja bolszewików, tłum. W. Jeżewski, Warszawa 2005.
10. Pipes R., Rosja, komunizm i świat. Wybór esejów, tłum. A. Nowak, S. Czarnik, Kraków 2002.
11. Stępień-Kuczyńska A., Michaił Gorbaczow a idea i praktyka pierestrojki, Łódź 2016.
12. Sutton A., Wall Street i ZSRR, tłum. zbiorowe, Warszawa 2019.
13. Trocki L., Zdradzona rewolucja, tłum. A. Achmatowicz, Warszawa 1991.
14. Williams B., Lenin, tłum. A. Tuszyński, Wrocław 2000.
15. Касьянов Г. В. Українська інтелігенція 1920–30-х років: соціальний портрет та історична доля. К.: Глобус; К.: Вік; Едмонт: Канадський інститут українських студій Альбертського університету 1992
16. Крим в умовах суспільно-політичних трансформацій (1940–2015). Збірник документів і матеріалів. 2-е вид. / Упоряд.: О. Г. Бажан (керівник). К.: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2016
17. Бойко О. Д. Історія України: підручник. К.: Академія, 2018.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie do egzaminu	30

Przygotowanie do zaliczenia	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 120
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
WZN_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz do samodzielnego planowania i realizowania własnego uczenia się przez całe życie
WZN_K1_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykorzystywania rzetelnej wiedzy z zakresu historii w jej związkach ze współczesnością w jej powiązaniach z nauką o polityce, ekonomii, komunikacji i prawie, w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu
WZN_K1_U01	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych, w tym dokonywać właściwego doboru źródeł i informacji z nich pochodzących, oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji przy zastosowaniu odpowiednich zaawansowanych metod, narzędzi i technik informacyjno-komunikacyjnych
WZN_K1_U07	Absolwent/ka potrafi współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o interdyscyplinarnym charakterze wschodoznawczym)
WZN_K1_U08	Absolwent/ka potrafi samodzielnie planować i realizować pracę własną i innych oraz stosować dorobek pisarski w praktyce z zachowaniem rygorów myślenia krytycznego i etyki badawczej i zawodowej, a także stosować wiedzę i umiejętności tworzenia wybranych form wypowiedzi akademickiej
WZN_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące wiedzę ogólną w zakresie wschodoznawstwa w ramach dyscypliny historia, oraz wybrane zagadnienia z zakresu historii Europy Wschodniej i Azji
WZN_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe historyczne, społeczne, kulturowe i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej ze wschodoznawstwem, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego